

« zurück blättern vor »

WAŃCZOS subst. m., ab 1413; auch *wanczos*, *wandschos*, *wanszos*, *wańcos*, *wączos*; ‘an drei Seiten entrindetes Holz; Bretter, besonders für Fässer, Faßdaube’ – ‘drzewo okorowane z trzech stron; deski na klepkę wykorzystywaną szczególnie do wyrobu naczyń bednarskich’: 1413 Lites II 338, STP *Comendator... ligna et robora vlg. vanschosch per fluvium Wisla fluencia detinuit*. o (1415) 1879 Czrs 54, STP *Unam strugem roborum, dictam szacczyk vlg. wanszosu*. o 1446 AKPr VIII a 49, STP *Iakom ya s Stanislawem vmovi nye uczinil, abich myal po kopye za kalsde sto wączszozu zaplaczicz*. o 1564 KochSat A4, SPXVI *Palcie lafy na popioł / rąbcie na wańszofy*. o 1594 SarnStat 348, SPXVI *Wyliczone [!] towarów leśnych przez wifki Niemieckimi zamorzki: Klepki, Waśilki, [...] Pipetki, Wańczose*. o (1595) 1598 KlonFlis C4, SPXVI *Wańczosem gáie i niezmiernie giną Láfy perzyną*. o (1611–1640) 1735 Vol.Leg. 3 60, L *Od fta wanczosu groszy 24*. o (1690–1695) Mitte 18. Jh. SiPas 171v *Moze bydz ze przed tym Stuzyl komus za Szypra Pięnkę klepkę y Wanczosz do Rygi woził*. o [LBel.] 1780 Włodek Si, MAY *Wanczos, wanfzos – drzewa sztuki obrabiane do rozney roboty*. o [arch.] 1843 Krasz.Nowe II 76, DOR *Lasy na klepkę, wańczosy, potasze powycinano*. o [arch.] (1886) 1949–1951 Sienk.Pot. III 309, DOR *Ja po niemiecku gadam, jakobym klepką i wańczosami w Gdańsku handlował*. o [arch.] †1887 Krasz., Sw *Ogromne tutejsze puszcze, których proste jak trzciny, gładkie sosny masztowe wzrastały wieki, których dęby potężne wanczosów i klepek tak długo dostarczały do Gdańska*. o [arch.] 1932–1934 Bystr.Dzieje II 489, DOR *W zamian za polską pszenicę, za drzewo masztowe, wańcos i potaż przywożono angielskie piwo, bardzo modne w ciągu XVIII wieku*. – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (przestarz.). o **Var:** *wanczos* subst. m., (1424) 1920 KsMaz II nr 528, STP o 1594 SarnStat 348, SPXVI o [LBel.] 1780 Włodek Si, MAY o [arch.] †1887 Krasz., Sw – SPXVI, CN, TR, L, SW; *wandschos* subst. m., [hapax] (1595) 1598 Klon.Fl. D3, L – nur L; *wanszos* subst. m., 1413 Lites II 338, STP o 1780 Włodek Si, MAY – CN, L, SWIL, SW; *wańcos* subst. m., (1595) 1598 KlonFlis, SPXVI – nur SPXVI; *wańczos* subst. m., 1564 BielKron, SPXVI o [LBel.] 1776 Dudz 66, MAY o [arch.] 1932–1934 Bystr.Dzieje II 489, DOR – SPXVI, SWIL, SW, DOR (przestarz.); *wączos* subst. m. – SWIL, Sw. o **Etym:** ostmd. *wainschosz*, *wanschosz* subst. m., ‘auf eine bestimmte Länge zugeschnittene Bretter, die zu Tischler- und Zimmermannsarbeiten dienen’, GRI s. v. *Wagenschosz*. ♦ Ein Hauptartikel des Handels des deutschen Ordens im 14. und 15. Jh. war Holz, das aus den Wäldern Masowiens nach Danzig verfrachtet wurde; zwei Verarbeitungen waren *wagenschot* / *wagenscot* und *clap(per)holt* (beide mnd.), in den Handelsrechnungen des Deutschen Ordens *clapp(er)holtz* und *waginschos* (1408ff), *wainschos* (1400ff; KAESTNER 1987, 138–139).

« zurück blättern vor »